

มาตรการทางกฎหมายในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน

Legal Measures to Change the Category of Formal School from Vocational Education to Private Vocational Education Institutions

มโหสถ เกิดเดช
Mahosot Kerddet

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย จังหวัดปทุมธานี 12120
Thailand Institute of Scientific and Technological Research, Pathum Thani 12120

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: mahosot1976@gmail.com

Received: 13 December 2025, Revised: 25 December 2025, Accepted: 29 December 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพสามารถจัดการอาชีวศึกษาระดับปริญญาได้เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในรูปแบบของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษา รวบรวม ค้นคว้าและสังเคราะห์เอกสารทางกฎหมายไทย

ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน จำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติขึ้นมารองรับ โดยพระราชบัญญัติมีโครงสร้างประกอบด้วย ขอบวัตถุประสงค์ ผู้รับใบอนุญาต หลักเกณฑ์การเปลี่ยนประเภท การจัดการศึกษา การกำกับดูแล มาตรฐานการอาชีวศึกษา และกองทุนส่งเสริมการอาชีวศึกษาเอกชน เป็นต้น การวิจัยเสนอแนะให้นำผลการศึกษาไปตราเป็นพระราชบัญญัติสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน พ.ศ. เพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายมาตรฐานกลางรองรับการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน รวมถึงการออกหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : มาตรการทางกฎหมาย, โรงเรียนในระบบ, การจัดการอาชีวศึกษา, สถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน

Abstract

The objective of the research aims to find the answer regarding legal measures to Change the Category of Private Vocational School that have readiness and potential for up to the Degree level to Private Vocational Education Institutions. The research methodology is qualitative research, which used the documentary research technology, studied, collected, searched, and synthesized Thai legal documents.

The findings revealed the following to change the Category of Private Vocational School to Private Vocational Education Institutions requires the enactment of a supporting Act. The structures of the Vocational Education Act consist of the Powers and Duties; Scope of Purpose; Licensee; Change the Category; Education Management; Regulatory; Vocational Education Standards; and Private Vocational Education Promotion Fund. The research suggests enacting the Act of the Private Vocational Education Institutions to be the model law for supporting to change of the category of Private Vocational School to Private Vocational Education Institutions and issue byelaws on principles concerned for enforcement.

Keywords : Legal Measures, Formal School, Vocational Education Management, Private Vocational Education Institutions

บทนำ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน คือ โรงเรียนเอกชนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชนที่มีบทบาทสำคัญในการแบ่งเบาภาระด้านการจัดการจัดการอาชีวศึกษาของภาครัฐ โดยได้อนุมัติให้ใช้คำว่า “วิทยาลัยเทคโนโลยี” หรือ “วิทยาลัยอาชีวศึกษา” เป็นคำนำหน้าชื่อโรงเรียน แต่สถานภาพของสถานศึกษาไม่ได้ถูกยกระดับให้มีสถานะเทียบเท่าวิทยาลัยยังคงสถานภาพเป็นโรงเรียน

เอกชน การจัดตั้งโรงเรียนเอกชนดำเนินการโดยการขอรับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต สถานศึกษาเอกชนเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน [1,2] ต่อมาในปี พ.ศ. 2559 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกคำสั่งที่ 8/2559 เรื่อง การบริหารจัดการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน โดยได้เห็นชอบให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนในระบบประเภทอาชีวศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึง ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) [3]

การจัดการอาชีวศึกษาเอกชนเป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 ที่มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการของสถานประกอบการ และรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ จากฐานข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา [4] พบว่าในปีการศึกษา 2566 ประเทศไทยมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 444 แห่ง มีจำนวนผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 330,184 คน [5] และมีผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 637,485 คน ซึ่งสามารถจำแนกผู้เรียนตามระดับชั้นได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน ปี 2566

ระดับการศึกษา/ชั้นปี	ปีการศึกษา 2566		รวม
	รัฐบาล	เอกชน	
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1	140,001	73,208	213,209
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2	116,137	66,550	182,687
ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3	146,788	75,036	221,824
รวมระดับ ปวช.ทั้งหมด	402,926	214,795	617,720
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1	115,807	52,939	168,746
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2	118,752	62,451	181,203
รวมระดับ ปวส.ทั้งหมด	234,559	115,390	49,949
ปริญญาตรีปีที่ 3	5,494	-	5,494
ปริญญาตรีปีที่ 4	4,896	-	4,896
รวมระดับ ปริญญาตรี ทั้งหมด	10,390	-	10,390
รวมทั้งหมด	647,875	330,184	978,059

ที่มา : (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566) [4,5]

จากข้อมูลจำนวนผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนตามตารางแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีจำนวนผู้เรียนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสัดส่วนประมาณ 50% ของผู้เรียนในระดับเดียวกันกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ ดังนั้นหากเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้เรียนจากจำนวนดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีบทบาทสำคัญในการช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการอาชีวศึกษาของภาครัฐได้เป็นอย่างมาก [6-8]

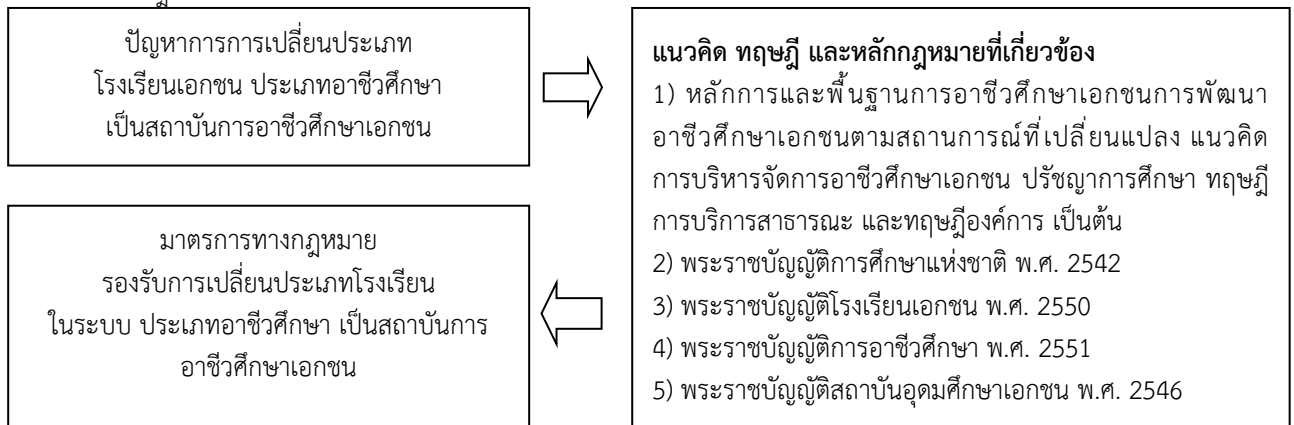
ผลการจากการที่รัฐให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา โดยรัฐได้ให้การสนับสนุนด้านการเงิน และสิทธิประโยชน์อย่างอื่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการในการจัดการศึกษาสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนหลายแห่งมีการเติบโตแบบก้าวกระโดด กล่าวคือ มีสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่มีผู้เรียนเกิน 5,000 คน จำนวน 1 แห่ง สถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 2,000-5,000 คน จำนวน 28 แห่ง และสถานศึกษานขนาดกลางที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 1,000-2,000 คน จำนวน 78 แห่ง [9] ซึ่งจากการวิเคราะห์ฐานข้อมูลดังกล่าวพบว่าในปัจจุบันมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่หลายแห่งมีความพร้อมและศักยภาพที่จะจัดการอาชีวศึกษาระดับปริญญาได้ เพียงแต่ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายรองรับการเปลี่ยนประเภทสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนหรือโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อให้สามารถจัดการอาชีวศึกษาระดับปริญญาได้ จากประเด็นปัญหานี้จึงนำมาสู่การวิจัยเพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา ที่มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการอาชีวศึกษาระดับปริญญา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ในปัจจุบันของการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์วิธีการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างของสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน
4. เพื่อจัดทำมาตรการทางกฎหมายรองรับการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยพัฒนาจากหลักกฎหมาย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้คำตอบที่นำไปสู่การจัดทำ มาตรการทางกฎหมายรองรับการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากการที่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายรองรับการเปลี่ยนประเภทโรงเรียน ในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน จึงส่งผลให้โรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา ที่มีความพร้อมและศักยภาพที่จะต่อยอด การจัดการอาชีวศึกษาจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงถึงระดับปริญญา ไม่สามารถจัดการอาชีวศึกษาระดับปริญญาเพื่อแบ่ง เบาภาระของรัฐได้

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารต่าง ๆ ทั้งตัวบท กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบปฏิบัติและเอกสารที่เกี่ยวข้อง งานวิจัย วารสาร บทความ และฐานข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษาของ รัฐและเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เรียบเรียงและอ้างอิงประกอบเนื้อหาจนได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ เพื่อจัดทำมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษา เอกชน

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบผลการวิจัย ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ยังไม่รองรับการการเปลี่ยนประเภทสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน หรือ โรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน [10] ซึ่งปัจจุบันแม้ว่าจะได้มีการตราพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เพื่อใช้เป็นกฎหมายแม่บทรองรับการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาและรับรองการเป็นนิติบุคคลของ สถาบันการอาชีวศึกษาแต่ละแห่งที่ได้จัดตั้งขึ้น โดยได้กำหนดให้การจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาแต่ละแห่งออกเป็นกฎกระทรวง และให้สถาบันการอาชีวศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายกระทรวงเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา โดยปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง 2 ฉบับ คือ กฎกระทรวงการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษา

เพื่อจัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 กำหนดให้จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาจำนวน 19 แห่ง [11] และกฎกระทรวงการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร พ.ศ. 2556 กำหนดให้จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรจำนวน 4 แห่ง [12] รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 23 แห่ง อันประกอบด้วย (1) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 (2) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 2 (3) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 (4) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4 (5) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 5 (6) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 (7) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2 (8) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 (9) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (10) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 (11) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 (12) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 (13) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 (14) สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 (15) สถาบันการอาชีวศึกษาเหนือ 1 (16) สถาบันการอาชีวศึกษาเหนือ 2 (17) สถาบันการอาชีวศึกษาเหนือ 3 (18) สถาบันการอาชีวศึกษาเหนือ 4 (19) สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร (20) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ (21) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (22) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง และ (23) สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้

อย่างไรก็ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ดังกล่าว มีผลใช้บังคับเพื่อรองรับเฉพาะการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาที่เป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเท่านั้น แต่ไม่ได้มีผลใช้บังคับครอบคลุมถึงการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน หรือการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชนแต่อย่างใด

2. สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน หรือโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษาหลายแห่ง มีความพร้อมและศักยภาพที่จะต่อยอดการจัดการอาชีวศึกษาจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ถึงระดับปริญญาได้ ซึ่งจากฐานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะการจัดการอาชีวศึกษาเอกชนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา [9] พบว่าปัจจุบันมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนจำนวนทั้งสิ้น 444 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาเอกชนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่ จำนวน 28 แห่ง ที่ได้ก่อตั้งและจัดการศึกษามาเป็นระยะเวลา 20-65 ปี มีจำนวนผู้เรียนอยู่ในช่วงระหว่าง 2,000-16,000 คน ซึ่งเป็นสถานศึกษาเอกชนที่เห็นว่ามีความพร้อมและศักยภาพที่สมควรได้รับการผลักดันจากรัฐ ให้เปลี่ยนประเภทเป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชนในการทำหน้าที่จัดการอาชีวศึกษาระดับปริญญา เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐ อันประกอบด้วย

- (1) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนียการ
- (2) วิทยาลัยเทคโนโลยีจรัสสินทวงศ์
- (3) โรงเรียนช่างกลอุดรธานี
- (4) วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามธุรกิจ ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี
- (5) วิทยาลัยเทคโนโลยีวิลลบริหารธุรกิจ
- (6) วิทยาลัยอาชีวศึกษาดุสิตพัฒนียการ
- (7) วิทยาลัยเทคโนโลยีไออาร์พีซี
- (8) วิทยาลัยอาชีวศึกษาจุลฉัตรพชรพิสัย
- (9) วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพัฒนียการ
- (10) วิทยาลัยเทคโนโลยีอีสานเหนือ
- (11) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคนิคบริหารธุรกิจกรุงเทพ
- (12) วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์
- (13) โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ช่างกล ชส.ทบ.
- (14) วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนียการอยุธยา
- (15) วิทยาลัยเทคโนโลยีเอ็น-เทคอินเตอร์เนชั่นแนล
- (16) วิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรพทยา
- (17) วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม (สยามเทค)
- (18) วิทยาลัยเทคโนโลยีชุมแพ ไทย-เยอรมัน
- (19) วิทยาลัยเทคโนโลยีสหพาณิชย์บริหารธุรกิจ
- (20) วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ
- (21) วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี
- (22) วิทยาลัยเทคโนโลยีการจัดการเพชรเกษม
- (23) วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนียการราชดำเนิน

- (24) วิทยาลัยเทคโนโลยีชลบุรี
- (25) วิทยาลัยเทคโนโลยีโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่
- (26) วิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู
- (27) วิทยาลัยเทคโนโลยีฐานเทคโนโลยี
- (28) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อีเทค)

3. มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน พบว่าได้มีผลการศึกษาของหลายหน่วยงานได้เสนอมาตรการทางกฎหมายในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษาไว้ 4 ทางเลือก ดังนี้

ภาพที่ 2 ทางเลือกในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน

ทางเลือกที่ 1 ให้ "การศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน" กำหนดไว้เป็นหมวดหนึ่งในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา และให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ทางเลือกที่ 2 ให้ "ตราพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเอกชน" ออกมาใช้บังคับเฉพาะ และให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ทางเลือกที่ 3 ให้ "การศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน" กำหนดไว้เป็นหมวดหนึ่งในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน และให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ทางเลือกที่ 4 ให้ "ตราพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเอกชน" ออกมาใช้บังคับเฉพาะ และให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

จากการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษาทั้ง 4 ทางเลือกดังกล่าวแล้ว รวมถึงวิเคราะห์บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 20 ซึ่งบัญญัติให้การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง [13] และบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 17 วรรคสองและวรรคสาม ซึ่งบัญญัติ ว่าเพื่อประโยชน์ในการพิจารณา นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอาชีวศึกษาระดับปริญญา ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษาพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนพัฒนา และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และนอกจากหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่ให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย [14] ประกอบกับเมื่อได้ทำการเปรียบเทียบโครงสร้างกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมาย ว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการอุดมศึกษา [15] จึงทำให้เห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการอาชีวศึกษาเอกชน จึงสมควรใช้ทางเลือกที่ 2 โดยการตราพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเอกชน พ.ศ. ออกมาใช้บังคับเฉพาะ และให้สถาบันการอาชีวศึกษาเอกชนแต่ละแห่งเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สรุปและอภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

การที่ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชน จึงส่งผลให้โรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา ที่มีความพร้อมและศักยภาพที่จะจัดการอาชีวศึกษา เพื่อยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาให้สูงถึงระดับปริญญาไม่สามารถจัดการอาชีวศึกษาระดับปริญญาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐได้ ประกอบกับผลการวิจัยทำให้ได้คำตอบเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชน โดยการตราพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเอกชน พ.ศ. ออกมาใช้บังคับเป็นการเฉพาะ เพื่อใช้เป็นกฎหมายมาตรฐานกลางรองรับการเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา การที่มีความพร้อมและศักยภาพที่จะจัดการอาชีวศึกษาถึงระดับปริญญาเป็นสถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชน โดยให้สถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชนแต่ละแห่งเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะ ด้านการศึกษาของรัฐมีความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บรรทัดสาม ซึ่งบัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ โดยจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

จากคำตอบที่ได้จากการวิจัยจึงนำมาสู่การจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) โดยนำเอาข้อค้นพบของงานวิจัยตามวิธีวิทยาการวิจัยที่กำหนดไว้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเอกชน พ.ศ.

โครงสร้างของกฎหมายต้นแบบ (Model Law)

ร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาเอกชน พ.ศ..... ซึ่งเป็นกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมีโครงสร้าง และลักษณะเฉพาะที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

1. โรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา ที่จะขอรับใบอนุญาตเพื่อเปลี่ยนประเภท เป็นสถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชน ต้องมีความพร้อมและศักยภาพตามประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. การเปลี่ยนประเภทโรงเรียนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา เป็นสถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชน จะมีผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. สถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชนแต่ละแห่งที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล
4. สถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชนแต่ละแห่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
5. การจัดการศึกษาในสถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชน ให้มีได้ 3 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรี
6. รูปแบบการจัดการศึกษา ให้ใช้รูปแบบเดียวกันกับสถานประกอบการอาชีวศึกษาของรัฐ
7. มาตรฐานการอาชีวศึกษา ให้ใช้มาตรฐานเดียวกันกับสถานประกอบการอาชีวศึกษาของรัฐ
8. กำหนดให้มีกองทุนส่งเสริมการอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับการให้กู้ยืมแก่สถานประกอบการอาชีวศึกษาเอกชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรทบทวนการจัดตั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งใหม่ โดยให้คำนึงถึงเขตพื้นที่บริการของสถานอาชีวศึกษาเอกชน รวมถึงสนับสนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในอัตราที่เท่าเทียมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ
2. รัฐบาลควรจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อทดแทนกองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ

ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

1. รัฐบาลควรเร่งให้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการอาชีวศึกษาเอกชน พ.ศ.
2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรเร่งให้มีการปรับปรุงกฎ ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่ขัดหรือแย้งกัน ในการจัดการอาชีวศึกษาเอกชนให้ถูกต้องและมีความชัดเจนในทางปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐทั้ง 23 แห่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะด้านการจัดการอาชีวศึกษาแทนรัฐ โดยเปลี่ยนบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ซึ่งเป็นหน่วยงาน ต้นสังกัดที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้สร้างสรรค์ผลงานวิจัยเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาการศึกษาของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. การพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชนตามสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา; 2557.
- [2] พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550. (2551, 11, มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125, ตอนที่ 7 ก.
- [3] คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2559. (2559, 12, กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 133, ตอนพิเศษ 42 ง.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. จำนวนผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐบาล ปีการศึกษา 2566. [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2568] เข้าถึงได้จาก: <http://std2018.vec.go.th>
- [5] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. จำนวนผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของเอกชน ปีการศึกษา 2566. [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2568] เข้าถึงได้จาก: <http://pvrs.vec.go.th>
- [6] บรรเลง ศรีนิล และคณะ. รายงานการวิจัยเส้นทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์; 2548.
- [7] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การศึกษาแนวทางการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีตามความต้องการของประเทศ. กรุงเทพฯ : บริษัทพรักหวานกราฟฟิค จำกัด; 2552
- [8] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน : สภาพและแนวทางสนับสนุน. กรุงเทพฯ : บริษัทพรักหวานกราฟฟิค จำกัด; 2565.
- [9] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. จำนวนสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน พ.ศ. 2563 [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2568] เข้าถึงได้จาก: <http://techno.vec.go.th>
- [10] พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. (2551, 5, มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125, ตอนที่ 43 ก.
- [11] กฎกระทรวงการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555. (2555, 27, มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129, ตอนที่ 56 ก.
- [12] กฎกระทรวงการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร พ.ศ. 2556. (2556, 9, พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130, ตอนที่ 40 ก.
- [13] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19, สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก.
- [14] พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. (2546, 6, กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120, ตอนที่ 62 ก.
- [15] พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546. (2546, 30, ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120, ตอนที่ 107 ก.